

**VALSTYBINĖS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL KELIONIŲ ORGANIZATORIŲ VEIKLOS RIZIKOS VERTINIMO METODIKOS
APRAŠO PATVIRTINIMO**

2019 m. gruodžio d. Nr. 1-
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 36⁴ straipsniu, Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo 34 straipsniu ir Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1333 „Dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos nuostatų patvirtinimo“, 9.3.1 papunkčiu:

t v i r t i n u Kelionių organizatorių veiklos rizikos vertinimo metodikos aprašą (pridedama).

Direktorė

Neringa Ulbaitė

Parengė

R. Tamošaitienė

PATVIRTINTA
Valstybinės vartotojų teisių apsaugos
tarnybos direktoriaus
2019 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 1-309

KELIONIŲ ORGANIZATORIŲ VEIKLOS RIZIKOS VERTINIMO METODIKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kelionių organizatorių veiklos rizikos vertinimo metodikos aprašas (toliau – Metodika) nustato Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos (toliau – Tarnyba) atliekamų Lietuvos Respublikoje įsteigtų kelionių organizatorių veiklos rizikingumo lygio nustatymo metu naudojamus santykinį svorių dydžius atitinkamiems rizikų veiksniams, kritinių reikšmių atitinkamiems veiksniams priskyrimo vertes ir klasifikavimo pagal rizikingumo lygį ribas.

2. Kelionių organizatorių veiklos rizikos vertinimas atliekamas vadovaujantis Kelionių organizatorių rizikingumo lygio nustatymo ir rizikų valdymo priemonių taikymo tvarkos aprašu, patvirtintu Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos 2019 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. 1–16 „Dėl Kelionių organizatorių rizikingumo lygio nustatymo ir rizikų valdymo priemonių taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), kuriame nustatyti kelionių organizatorių rizikų veiksniai, rizikingumo lygio nustatymo tvarka ir rizikų valdymo priemonių taikymo tvarka.

3. Metodikoje vartojamos sąvokos atitinka Apraše, Turizmo įstatyme ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

4. Tarnyba, vadovaudamasis Aprašu ir atsižvelgdamas į Tarnybos naudojamoje kelionių organizatorių veiklos rizikų vertinimo skaičiuoklėje (toliau – Rizikų vertinimo skaičiuoklė) sukauptus duomenis, vykdo kelionių organizatorių veiklos priežiūrą identifikuodama rizikas, susijusias su žalos arba pavojaus atsiradimu Tarnybos saugomiems turistų turtiniams interesams ir turistų teisėms, priskirdamas kelionių organizatorius tam tikram rizikingumo lygiui, parinkdamas rizikų valdymo priemones, siekiant rizikas pašalinti ar sumažinti, o kelionių organizatoriai, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo (toliau – Turizmo įstatymas), Aprašo ir Tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtintų Kelionių organizatoriaus, turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo, kelionių pardavimo agento ataskaitų AT01 ir AT02 formų pildymo ir teikimo taisyklių (toliau – Taisyklės) nuostatomis, teikia informaciją ir dokumentus, reikalingus kelionių organizatorių veiklos priežiūrai vykdyti.

II SKYRIUS RIZIKINGUMO LYGIO NUSTATYMAS

5. Pirminiai duomenys gaunami iš kelionių organizatorių Turizmo įstatyme nustatytais terminais teikiamų AT01 ir AT02 formų ataskaitų arba priežiūrą vykdančių specialistų įvedami tiesiogiai į Rizikų vertinimo skaičiuoklę.

6. Skaičiavimams naudojami Metodikos 1 priedo lentelėse nurodyti rizikų veiksniai pagal rizikų tipus priskirtus atskirai kelionių organizatoriams juridiniams ir fiziniams asmenims. Kiekvienam rizikos veiksmui priskirtas kodas, kuris naudojamas Rizikų vertinimo skaičiuoklėje. Kartu pateikiama rizikos veiksmo reikšmės apskaičiavimo formulė.

7. Rizikingumo lygio nustatymas yra pagrįstas rizikos pasireiškimo tikimybe ir poveikiu. Rizikingumo lygis yra priskiriamas pagal kelionių organizatoriui suteikiamus rizikingumo balus.

8. Rizikingumo balai yra apskaičiuojami pagal formulę:

$$RL = \sum(RS \times RVS \times RVB)$$

kur:

RL – rizikingumo balas;

RS – rizikos svoris;

RVS – rizikos veiksnio svoris;

RVB – rizikos veiksnio reikšmei priskirtas balas.

Maksimali rizikingumo balų suma lygi 100.

9. Rizikų veiksmų svoriai, kritinės reikšmės ir balai pagal kritiškumą pateikti Metodikos 2 priedo lentelėse atskirai kelionių organizatoriams juridiniams ir fiziniams asmenims. Visų vieno tipo rizikos veiksmų svorių sumos turi būti lygios 100 proc. Rizikos veiksnio reikšmei balai yra priskiriami pasinaudojant ekspertinio vertinimo būdu nustatytais reikšmėmis.

10. Kritinė reikšmė priskiriama, kai paskaičiuota konkretaus rizikos veiksnio reikšmė yra kritinė. Kritinė rizikos veiksnio reikšmė netaikoma, kai rizikos veiksnys susijęs su Turizmo įstatymo reikalavimu. Kai nustatomas neatitikimas Turizmo įstatymo reikalavimui, iš karto rizikos veiksmui suteikiama 100 balų. Tokiu atveju kelionių organizatoriui identifikuojamas didelis rizikingumas.

11. Pagal gautų balų skaičių, kelionių organizatoriui yra priskiriami šie rizikingumo lygiai:

11.1. Mažas rizikingumas (0 – 20 balų): identifikuojama, jog kelionių organizatoriaus veikla yra mažai rizikinga.

11.2. Vidutinis rizikingumas (21 – 99 balai): identifikuojama, jog kelionių organizatoriaus veikla yra vidutiniškai rizikinga.

11.3. Didelis rizikingumas (99 – 100 balų): identifikuojama, jog kelionių organizatoriaus veikla yra labai rizikinga.

X SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

12. Atsižvelgusi į nustatytą kelionių organizatorių rizikingumo lygį, Tarnyba pasirenka tinkamiausias rizikų valdymo priemones, aprašytas Aprašo 4 skyriuje „Rizikų valdymo priemonės“.

KELIONIŲ ORGANIZATORIŲ VEIKLOS RIZIKOS TIPAI IR RIZIKOS VEIKSNIAI

I. Kelionių organizatorių – juridinių asmenų

RIZIKOS TIPAS – REIŠKŠMINGAS FINANSINĖS BŪKLĖS PABLOGĖJIMAS (R1)

Veiksnių kodas	Veiksny	Veiksnių formulė
R1R1	Likvidumo rodiklis	Trumpalaikis turtas / Trumpalaikiai įsipareigojimai
R1R2	Kritinio likvidumo rodiklis	(Grynieji pinigai + Likvidžios trumpalaikės investicijos + Indėliai + iki 90 d. pradelstos prekybos ir kitos gautinos sumos + išankstiniai apmokėjimai turizmo paslaugų teikėjams) / Trumpalaikiai įsipareigojimai
R1R3	Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas (dienos)	(Prekybos gautinos sumos iš klientų / Pajamos) * 365
R1R4	Kreditorinių įsipareigojimų apyvartumas (dienos)	(Prekybos mokėtinos sumos turizmo paslaugų teikėjams / Savikaina) * 365
R1R5	Sumokėtų išankstinių apmokėjimų apyvartumas (dienos)	(Išankstiniai apmokėjimai turizmo paslaugų teikėjams / Savikaina) * 365
R1R6	Gautų išankstinių apmokėjimų apyvartumas (dienos)	(Iš pirkėjų gauti išankstiniai apmokėjimai / Pajamos) * 365
R1R7	Mokumas	(Grynasis pelnas + Nusidėvėjimo sąnaudos) / Visi įsipareigojimai
R1R8	Skolos santykis su EBITDA	Skola (paskolos, lizingas, išvestinės fin. pr.) / EBITDA
R1R9	Įsiskolinimo rodiklis	Skola (paskolos, lizingas, išvestinės fin. pr.) / Nuosavybė
R1R10	Kapitalo struktūros rodiklis	Nuosavybė / Turtas
R1R11	Nuosavo kapitalo pakankamumo rodiklis	Išstatinis kapitalas / Nuosavas kapitalas
R1R12	Per praėjusį ketvirtį sudarytų sutarčių marža	(Per ketvirtį sudarytų sutarčių vertė – savikaina) / Per ketvirtį sudarytų sutarčių vertė
R1R13	Bendrojo pelno marža	Metinis Bendrasis pelnas / Pajamos
R1R14	EBITDA marža	Metinė EBITDA / Pajamos
R1R15	Grynojo pelno marža	Metinis Grynasis pelnas / Pajamos
R1R16	Gautų metinių įplaukų ir pajamų santykis	Gautos įplaukos / Pajamos
R1R17	Išankstinių apmokėjimų ir įplaukų santykis	Prisiimti įsipareigojimų turistams / išankstiniai apmokėjimai
R1R18	Išstatymo numatytas minimalus prievolių įvykdymo užtikrinimo dydis	Remiantis Turizmo įstatyme nurodytais kriterijais
R1R19	Faktinio ir minimalaus reikalaujamo prievolių užtikrinimo dydžio santykis	Faktinis / Išstatymo numatytas minimalus prievolių įvykdymo užtikrinimo dydis
R1R20	Prievolių įvykdymo užtikrinimo galiojimo terminas (dienomis)	Prievolių įvykdymo užtikrinimo galiojimo terminas - ketvirčio pabaigos data
R1R21	Pardavimų susijusioms šalims santykis su visomis įmonės pajamomis	Pardavimai susijusioms šalims / Pajamos
R1R22	Gautinų sumų, išankstinių apmokėjimų ir suteiktų paskolų susijusioms šalims santykis su visu įmonės turtu	Gautinos sumos, išankstiniai apmokėjimai ir suteiktos paskolos susijusioms šalims / Turtas
R1R23	Mokėtinų sumų, išankstinių apmokėjimų ir gautų paskolų iš susijusių šalių santykis su visais įmonės įsipareigojimais	Mokėtinos sumos, išankstiniai apmokėjimai ir gautos paskolos iš susijusių šalių / Įsipareigojimai

RIZIKOS TIPAS – NEEFEKTYVUS TURIZMO PASLAUGŲ TEIKĖJO VALDYMAS (R2)

Veiksnių kodas	Veiksny	Veiksnių formulė
R2R1	Kelionių organizatoriaus veiklos laikotarpis	Metų skaičius nuo įmonės įsikūrimo
R2R2	Kelionių organizatoriaus vadovo darbo laikotarpis	Metų skaičius nuo vadovo darbo įmonėje pradžios
R2R3	Nepriekaištingos reputacijos patvirtinimas	Ar juridinio asmens atstovai yra nepriekaištingos reputacijos
R2R4	Kelionių organizatoriaus dalyvių (akcininkų, dalininkų) kaita	Kartų skaičius per pastaruosius 12 mėn. laikotarpį, kai keitėsi ūkio subjekto akcininkai/savininkai
R2R7	Kelionių organizatoriaus terminų laikymasis, teikiant informaciją nustatytą Turizmo įstatyme	Kartai per pastaruosius 12 mėn. laikotarpį, kai buvo pažeistas dokumentų pateikimo terminas

RIZIKOS TIPAS – NEAIŠKI PASLAUGŲ TEIKĖJO KAPITALO KILMĖ (R4)

Veiksnių kodas	Veiksny	Veiksnių formulė
R3R1	Kelionių organizatoriaus įmonės kapitalo kilmė	Juridinių asmenų kapitalo registracijos vieta (ES valstybės narės, trečiosios šalys, lengvatinių prekybos ir mokesčių zonų šalys)

II. Kelionių organizatorių – fizinių asmenų

RIZIKOS TIPAS – REIKŠMINGAS FINANSINĖS BŪKLĖS PABLOGĖJIMAS (R1)

Veiksnių kodas	Veiksny	Veiksnių formulė
R1R12	Per praėjusį ketvirtį sudarytų sutarčių marža	(Per ketvirtį sudarytų sutarčių vertė – savikaina) / Per ketvirtį sudarytų sutarčių vertė
R1R18	Įstatymo numatytas minimalus prievolių įvykdymo užtikrinimo dydis	Remiantis įstatyme nurodytais kriterijais
R1R19	Faktinio ir minimalaus reikalaujamo prievolių užtikrinimo dydžio santykis	Faktinis / Įstatymo numatytas minimalus prievolių įvykdymo užtikrinimo dydis
R1R20	Prievolių įvykdymo užtikrinimo galiojimo terminas (dienomis)	Prievolių įvykdymo užtikrinimo galiojimo terminas - ketvirčio pabaigos data

RIZIKOS TIPAS – NEEFEKTYVUS TURIZMO PASLAUGŲ TEIKĖJO VALDYMAS (R2)

Veiksnių kodas	Veiksny	Veiksnių formulė
R2R1	Kelionių organizatoriaus veiklos laikotarpis	Metų skaičius nuo įmonės įsikūrimo
R2R3	Nepriekaištingos reputacijos patvirtinimas	Ar vadovas yra dirbęs bankrutavusioje įmonėje
R2R7	Kelionių organizatoriaus terminų laikymasis, teikiant informaciją nustatytą Turizmo įstatyme	Kartai per pastaruosius 12 mėn. laikotarpį, kai buvo pažeistas dokumentų pateikimo terminas

Kelionių organizatorių veiklos rizikos
vertinimo metodikos aprašo
2 priedas

KELIONIŲ ORGANIZATORIŲ RIZIKOS VEIKSNIŲ SVORIAI IR KRITINĖS REIKŠMĖS

I. Kelionių organizatorių – juridinių asmenų

Rizikos kodas	Rizikos svoris (RS)	Rizika	Veiksnių kodas	Veiksnių svoris (RVS)	Veiksnių	Veiksnių kritinės reikšmės		Veiksnių balai pagal kritiškumą (RVB)			Pastabos
						Žema	Aukšta	Žemas	Vidutinis	Aukštas	
R1	90%	Reikšmin gas finansinės būklės pablogėjimas	R1R1	10%	Likvidumo rodiklis	1,5	1	0	50	100	
			R1R2	12%	Kritinio likvidumo rodiklis	1	0,8	0	50	100	
			R1R3	2%	Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas (dienos)	30	60	0	50	100	
			R1R4	2%	Kreditorinių įsipareigojimų apyvartumas (dienos)	30	60	0	50	100	
			R1R5	2%	Sumokėtų išankstinių apmokėjimų apyvartumas (dienos)	60	90	0	50	100	
			R1R6	2%	Gautų išankstinių apmokėjimų apyvartumas (dienos)	30	60	0	50	100	
			R1R7	3%	Mokumas	10%	0	0	50	100	
			R1R8	3%	Skolos santykis su EBITDA	1	3	0	50	100	
			R1R9	3%	Įsiskolinimo rodiklis	43%	100%	0	50	100	
			R1R10	13%	Kapitalo struktūros rodiklis	50%	30%	0	50	100	
			R1R11	netaikoma	Nuosavo kapitalo pakankamumo rodiklis	netaikoma		netaikoma			100 balų gauna jei nuosavo kapitalo santykis yra mažiau nei ½ įstatinio kapitalo
			R1R12	12%	Per praėjusį ketvirtį sudarytų sutarčių marža	Kritinės reikšmės nustatomos pagal visą kelionių organizatorių – juridinių asmenų – imtį		0	netaikoma	100	100 balų gauna 5 aukščiausias ir 5 mažiausias reikšmes turintys kelionių organizatoriai, visi kiti - 0 balų
			R1R13	3%	Bendrojo pelno marža			0	netaikoma	100	
			R1R14	3%	EBITDA marža			0	netaikoma	100	
			R1R15	2%	Grynojo pelno marža			0	netaikoma	100	
			R1R16	5%	Gautų metinių įplaukų ir pajamų santykis			0	netaikoma	100	

			R1R17	10%	Išankstinių apmokėjimų ir įplaukų santykis	20%	10%	0	50	100	
			R1R18	netaikoma	Įstatymo numatytas minimalus prievolių įvykdymo užtikrinimo dydis	netaikoma		netaikoma			Apskaičiuojamas privalomas minimalus prievolių įvykdymo užtikrinimo dydis
			R1R19	netaikoma	Faktinio ir minimalaus reikalaujamo prievolių vykdymo užtikrinimo dydžio santykis	netaikoma		netaikoma			100 balų gauna jei faktinis prievolių įvykdymo užtikrinimo dydis mažesnis nei R1R18
			R1R20	netaikoma	Prievolių įvykdymo užtikrinimo galiojimo terminas (dienomis)	netaikoma		netaikoma			100 balų gauna jei galiojimo terminas baigiasi anksčiau nei po 20 dienų nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos dienos
			R1R21	5%	Pardavimų susijusioms šalims santykis su visomis įmonės pajamomis	25%	50%	0	50	100	
			R1R22	5%	Gautinų sumų, išankstinių apmokėjimų ir suteiktų paskolų susijusioms šalims santykis su visu įmonės turtu	25%	50%	0	50	100	
			R1R23	3%	Mokėtinų sumų, išankstinių apmokėjimų ir gautų paskolų iš susijusių šalių santykis su visais įmonės įsipareigojimais	25%	50%	0	50	100	
R2	5 %	Neefektyvūs turizmo paslaugų teikėjo valdymas	R2R1	20%	Kelionių organizatoriaus veiklos laikotarpis	5	2	0	50	100	
			R2R2	20%	Kelionių organizatoriaus vadovo darbo laikotarpis	2	1	0	50	100	
			R2R3	netaikoma	Nepriekaištingos reputacijos patvirtinimas	Ne	Taip	netaikoma			100 balų gauna jei nepatvirtinta nepriekaištinga reputacija
			R2R4	20%	Kelionių organizatoriaus dalyvių (akcininkų, dalininkų) kaita	1	2	0	50	100	
			R2R7	10%	Kelionių organizatoriaus terminų laikymasis, teikiant VTD informaciją	1	2	0	50	100	
R3	5%	Neaiški turizmo paslaugų teikėjo kapitalo kilmė	R3R1	100%	Kelionių organizatoriaus kapitalo kilmė	Kritinių reikšmių nėra, balai skiriami pagal registracijos vietą		0	50	100	ES - 0 / trečiųjų šalių - 50 / lengvatinių prekybos ir mokesčių zonų - 100

II. Kelionių organizatorių – fizinių asmenų

Rizikos kodas	Rizikos svoris	Rizika	Veiksnių kodas	Veiksnių svoris	Veiksnys	Veiksnių kritinės reikšmės		Veiksnių balai pagal kritiškumą			Pastabos
						Žema	Aukšta	Žemas	Vidutinis	Aukšta	
R1	50%	Reikšmingas finansinės būklės pablogėjimas	R1R18	100%	Išstatymo numatytas minimalus prievolių įvykdymo užtikrinimo dydis	netaikoma		netaikoma			Apskaičiuojamas privalomas minimalus prievolių įvykdymo užtikrinimo dydis
			R1R19	netaikoma	Faktinio ir minimalaus reikalaujamo prievolių užtikrinimo dydžio santykis	netaikoma		netaikoma			100 balų gauna jei faktinis prievolių įvykdymo užtikrinimo dydis mažesnis nei R1R18
			R1R20	netaikoma	Prievolių įvykdymo užtikrinimo galiojimo terminas (dienomis)	netaikoma		netaikoma			100 balų gauna jei galiojimo terminas baigiasi anksčiau nei po 20 dienų nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos dienos
			R1R12	netaikoma	Per praėjusį ketvirtį sudarytų sutarčių marža	Kritinės reikšmės nustatomos pagal visą KO FA imtį	0	netaikoma	100	100 balų gauna 5 aukščiausias ir 5 mažiausias reikšmes turintys turizmo paslaugų teikėjai, visi kiti - 0 balų	
R2	50%	Neefektyvus turizmo paslaugų teikėjo valdymas	R2R1	50%	Kelionių organizatoriaus veiklos laikotarpis	5	2	0	50	100	
			R2R3	netaikoma	Nepriekaištingos reputacijos patvirtinimas	Ne	Taip	netaikoma			100 balų gauna jei nepatvirtinta nepriekaištinga reputacija
			R2R7	50%	Kelionių organizatoriaus terminų laikymasis, teikiant VTD informaciją	1	2	0	50	100	100 balų gauna jei nepatvirtinta nepriekaištinga reputacija